

DOCENTENCONGRES
9 MAART 2017
GOOILAND, HILVERSUM

GEPERSONALISEERD LEREN,
HOE BEGIN IK?

ONTMOET

Ontmoet collega's
speeddates/meet ups/lagerhuis

ONTDEK

Ontdek wat mogelijk is
inspiratiesessies/webinars

AAN DE SLAG

Aan de slag
workshops/opdrachten/expeditie/playground

Workshop Assessment as learning

12.45 – 13.45 uur en 15.45 – 16.45 uur

Van 9 februari – 5 maart 2017 zijn we op **studiereis** in Australië op zoek naar concrete praktijkvoorbeelden van John Hattie's 'visible learning'. We ronden op 2 maart af met reflectiedag op de Melbourne University, waar we samen met John Hattie onze leeropbrengst gaan evalueren.

Onze bevindingen in Australië zijn basis voor een 'interactief leergesprek' om samen te verkennen hoe we van 'toetsen voor een punt' kunnen groeien naar 'assessment as learning' dat bijdraagt aan het leren van de leerling. Een paar uitspraken als opwarmer:

- The base of our student's success is a combination of high expectations and a high care learning environment
- We mark sometimes as politicians make us; we use formative assessment, base on constructive feedback, that is ongoing, relevant and timely. How else can we expect high quality outcome
- We believe in PLT's (Professional Learning Teams), where teachers constantly reflect on their action research in classrooms, to find and proof the value high impact learning interventions.
- As school, we have two overall learning goals in our strategic learning plan; this binds us all and creates space for teacher's individual learning goals and honours their individual capabilities at the same time
- We focus on growth in learning skills and the students capability to tell us what they need to further grow.... So feedback from students to teachers is key in that process.

Naast een aantal inspirerende voorbeelden, gaan we in op hele concrete methodieken die je morgen in jouw school kunt toepassen. Van peer learning en peer assessment t/m het jigsaw model voor directe feedback in een les.

Assessment **as** learning

*Van **lesgeven** naar **leren**.*

*Over **leren**, **ontwikkelen** en **vormen**.*

*Over **aanleren** en **toepassen**.*

*Hoe **doe** ik dat in **mijn** school?*

VISIBLE LEARNING FOR TEACHERS

MAXIMIZING IMPACT ON LEARNING

JOHN HATTIE

Formatieve assessment, waarom zou je dat gebruiken?

In John Hatties baanbrekende boek *Leren zichtbaar maken* heeft hij laten zien wat wel en niet werkt in het onderwijs. In de top van de lijst staan de belangrijkste aspecten van formatieve assessment, met tussen haakjes de effectgrootte:

- Jezelf op voorhand een cijfer geven / verwachtingen van leerlingen (1.44).
*Dit duidt op leerlingen die goed weten wat en hoe ze leren.
Ze kunnen zichzelf beoordelen en hun leerproces sturen.*
- Formatieve evaluatie geven / Feedback (0.90 / 0.75).
- Lesson study (0.88).
- Klassengesprek (0.82).
- Relatie leraar-leerling (0.72).
- Metacognitieve strategieën (0.69).

1

Wereldgericht onderwijs: vorming tot volwassenheid

Leren? Ontwikkelen? Vormen?

Aan antwoorden op de vraag hoe we het onderwijs weer in balans kunnen krijgen, is eigenlijk geen gebrek. In deze bijdrage wil ik drie antwoorden aan een nadere inspectie onderwerpen. Een eerste antwoord, erg populair in vele landen en talen, is de idee dat het in het onderwijs uiteindelijk gaat om leren en dat alles er in het onderwijs dus op gericht zou moeten zijn om het leren van kinderen en jongeren te ondersteunen, te bevorderen en te faciliteren.

Formatief.

De prestaties van een leerling vergelijk je niet met die van andere leerlingen, maar met zijn **eerdere resultaten**. Daarmee breng je de persoonlijke **ontwikkeling** in beeld. Formatief is de tegenhanger van summatief. Bij summatief beoordelen geef je een cijfer, bij formatief beoordelen ben je gericht op de ontwikkeling: wat is goed en hoe kun je het nog beter maken?

Onder **assessment** verstaan we de manier waarop je leerlingen vooruit helpt in hun leerproces: o.a. door feedback te geven, vragen te stellen, het leerdoel helder te maken en aan te geven hoe een 'goed' leerresultaat eruit ziet.

Leerlingen krijgen **terugkoppeling** van de leraar, maar **ook van klasgenoten**. Bovendien leren ze om zelf te reflecteren op hun leerresultaten. Zo maak je samen het 'leren' zichtbaar.

Assessment.

Onder **assessment** verstaan we de manier waarop je leerlingen vooruit helpt in hun leerproces: o.a. door **feedback** te geven, vragen te stellen, het leerdoel helder te maken en aan te geven hoe een 'goed' leerresultaat eruit ziet.

Assessment **om te** leren.

???

Assessment **als** leren.

???

Assessment **van** leren.

???

Tweetallen – 1 minuut

Formatief.

Onder **assessment** verstaan we de manier waarop je leerlingen vooruit helpt in hun leerproces: o.a. door **feedback** te geven, vragen te stellen, het leerdoel helder te maken en aan te geven hoe een 'goed' leerresultaat eruit ziet.

Assessment **om te** leren.

Wat moet ik leren? Diagnostisch, voorbeelden, observaties, reflectie

Assessment **als** leren.

Wat heb ik tot nu toe geleerd? Hoe ging dat? Hoe ga ik verder? Welke keuzen heb ik?

Assessment **van** leren.

Wat heb ik bereikt? Verwachtingen, kennis, vaardigheden en inzicht.

Formatief toetsen

Formatief toetsen heeft als doel te bepalen hoe het leerproces van de leerling het beste vorm kan krijgen. Kenmerkend is dat het **frequent** plaatsvindt **tijdens** het leren en op verschillende manieren kan worden uitgevoerd. Niet alleen door middel van genormeerde toetsen, maar ook aan de hand van observaties en interacties tussen leerlingen en leraar.

Summatief toetsen gebeurt **na** het leren, om de opbrengst van het onderwijs vast te stellen, formatief toetsen tijdens het leren, om het leerproces te verbeteren.

Formatief toetsen

Formatief toetsen kent niet uitsluitend schriftelijke varianten. Observaties, het stellen van vragen en zogenaamde toetsdialogen zijn eveneens waardevolle methoden. Het **leren** wordt **gestimuleerd** als leraren open vragen stellen, vragen naar wat een leerling denkt, en aansluiten bij verschillende soorten kennis (beschrijvend, procedureel, schematisch).

Leerlingen zijn vaak goed in staat om hun eigen werk en dat van hun medeleerlingen te beoordelen. **Self-assessment** en **peer-assessment** zijn effectieve methoden van formatieve toetsing. De verklaring daarvoor is dat leerlingen verantwoordelijk worden gemaakt voor hun eigen leerproces en zichzelf **leren reguleren**.

Welke ingrediënten horen bij formatieve assessment?

- Duidelijke leerdoelen.
- Succescriteria die met de leerlingen opgesteld zijn.
- Een growth mindset en metacognitieve vaardigheden.
- Leerlingen activeren om eigenaar te worden van hun eigen leerproces.
- Heterogene groepen.
- Goede voorbeelden analyseren en delen, voordat de leerlingen hun eigen product maken.
- Effectieve klassengesprekken, vragen, taken en lesafsluiting.
- Feedback geven die leerlingen vooruit helpt.
- Coöperatieve feedback van klasgenoten. Leerlingen zijn elkaars hulpbron bij het leren.
- Leerlingen betrekken bij het voorbereiden van de les om eigenaarschap te vergroten.

De vraag is:

*‘Wat kun jij, vanuit jouw vak, jouw lessen, jouw leren bijdragen aan het leren, **ontwikkelen** en vormen van de leerling?’*

VAARDIGHEDENRUBRICS BESCHIKBAAR

7 MAANDEN GELEDEN • LEERLINGEN EIGENAAR LEERPROCES

In het [Leerlab Leerlingen eigenaar leerproces](#) hebben de docenten van de Leerlabscholen samen met de Leerlabcoach en een expert de [vier competenties om regie te nemen over het eigen leerproces](#) uitgewerkt in rubrics. In de rubrics staan per niveau de streefdoelen die de leerlingen per competentie moeten bereiken en welke stappen hieraan vooraf gaan.

De rubrics per competentie

- [regie nemen](#)
- [leerstrategieën toepassen](#)
- [reflectie \(zelf- en werkreflectie\)](#)
- [samenwerken](#)

Rubric Reflecteren (versie 09-02-2016)

Onderwerp	Beginner	In ontwikkeling	Gevorderd	Expert
<i>Reflectie op eigen handelen</i>				
Effectiviteit van eigen handelen.	Ik vind het lastig om te verwoorden hoe ik de dingen heb aangepakt. Ik kan niet aangeven of mijn manier van handelen effectief was.	Ik kan uitleggen hoe ik de dingen heb aangepakt. Ik vind het nog lastig om aan te geven of mijn handelen wel of niet effectief was en waarom.	Ik kan aangeven wat er wel of niet effectief was in mijn manier van handelen. Ik vind het nog moeilijk om aan te geven waarom.	Ik kan aangeven wat er wel of niet effectief was in mijn manier van handelen en ik kan ook uitleggen waarom dat wel of niet effectief was.
Inzicht in consequenties van eigen handelen	Omdat ik lastig kan overzien hoe ik het nu eigenlijk heb aangepakt vind ik het ook moeilijk om een plan te maken wat ik de volgende keer beter kan doen. Ik kom niet tot concrete verbeterpunten.	Samen met de docent kan ik terugkijken op mijn aanpak en een paar dingen aanwijzen die ik de volgende keer anders zou kunnen doen zodat mijn manier van handelen effectiever wordt.	Op basis van de dingen die de vorige keer wel of niet goed liepen kan ik tot een paar verbeterpunten komen om mijn manier van handelen de volgende keer iets effectiever te maken.	Ik kan goed aangeven hoe ik mijn handelen de volgende keer ga verbeteren en wat ik de volgende keer hetzelfde ga doen. Ik kom met concrete en realistische verbeterpunten.
Leren van de aanpak van anderen	Ik focus mij op mijn eigen aanpak en kijk niet om mij heen hoe anderen het aanpakken.	Ik kijk om mij heen en zie dat anderen een andere aanpak gebruiken maar ik hou het bij mijn eigen aanpak.	Ik kijk naar de aanpak van anderen en ik kan deze aanpak vergelijken met mijn eigen aanpak. Soms probeer ik iets uit wat ik bij een ander zie.	Ik kijk naar de aanpak van anderen, ik kan deze aanpak vergelijken met mijn eigen aanpak en ik kies dan bewust de aanpak die voor mij het beste werkt.
<i>Reflectie op eigen werk</i>				
Reflecteren op de kwaliteit van het werk.	Ik heb de opdracht uitgevoerd en ingeleverd maar ik heb geen idee of ik het wel of niet goed gedaan heb.	Ik heb wel een idee of mijn werk over het geheel genomen goed is of niet maar ik vind het moeilijk om uit te leggen waarom precies of om verbeterpunten te noemen.	Ik kan uitleggen wat er goed is aan mijn werk en wat niet. Ook kan ik wel een paar verbeterpunten noemen.	Ik kan uitleggen wat er goed is aan mijn werk en wat niet en wat ik wil verbeteren. En wat ik de volgende keer hetzelfde ga doen en waarom.

E1. Actief luisteren naar anderen

In welke mate wordt dit onderdeel beheerst?

Beginner

Ik ben vooral met mijn eigen dingen bezig. Hierdoor kan ik niet navertellen wat er in de groep is besproken.

In ontwikkeling

Ik richt mij wat op anderen, maak soms oogcontact. Ik luister een beetje naar de inbreng van groepsleden en reageer af en toe op wat de ander zegt. Ik kan stukjes navertellen van wat is...

Gevorderd

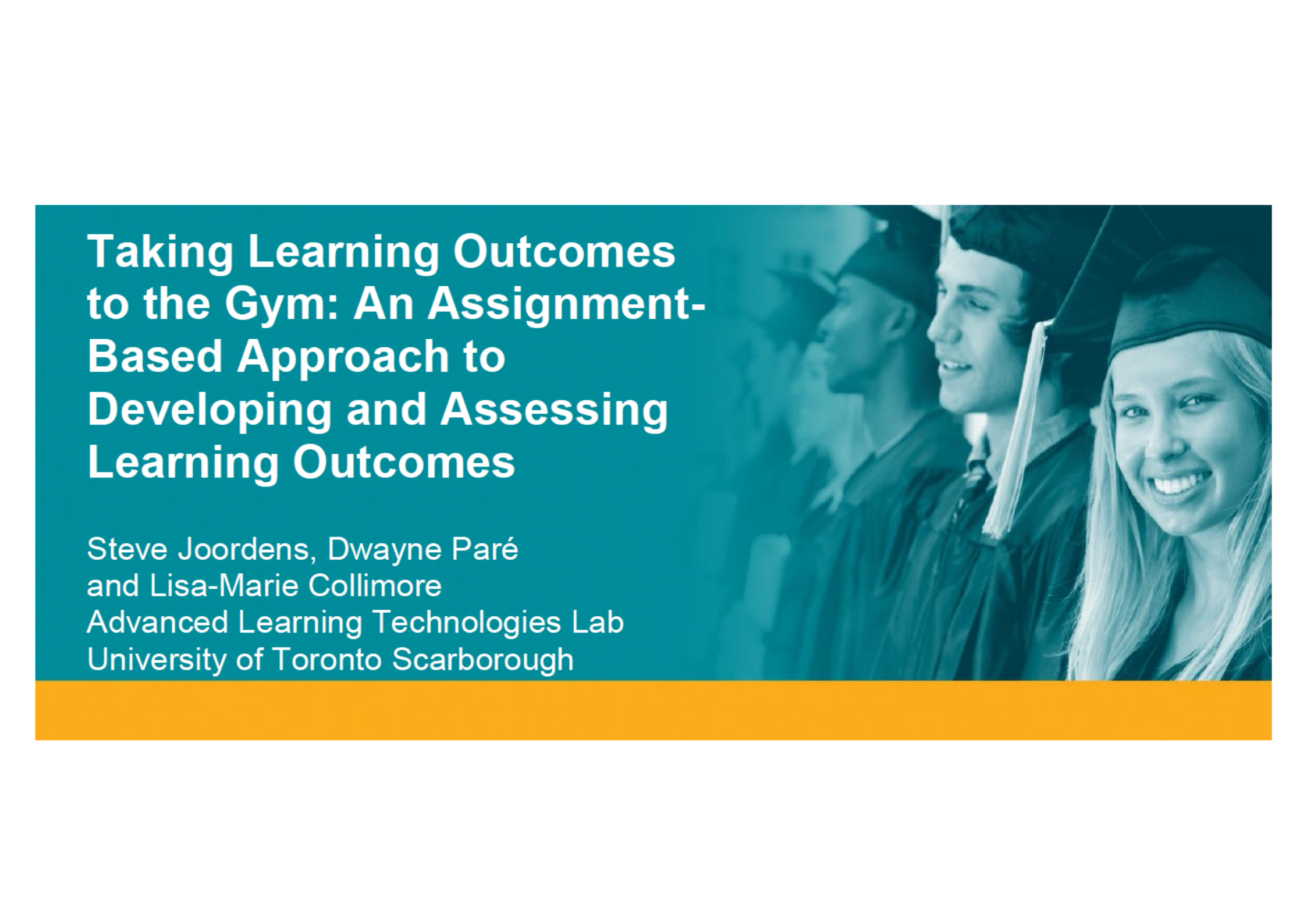
Ik richt mij op de anderen en luister meestal naar inbreng van groepsleden. Ik reageer regelmatig op wat de ander zegt en kan navertellen wat er is gezegd. Ik stel zo nodig vragen over de inhoud.

Expert

Ik heb mijn volledige aandacht bij de anderen. Ik reageer op wat de ander zegt, inhoudelijk of door bijvoorbeeld bevestigend te knikken. Ik kan goed voortbouwen op wat eerder gezegd is.

Sluiten

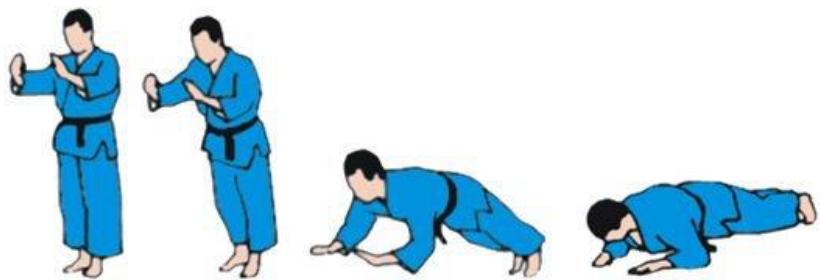
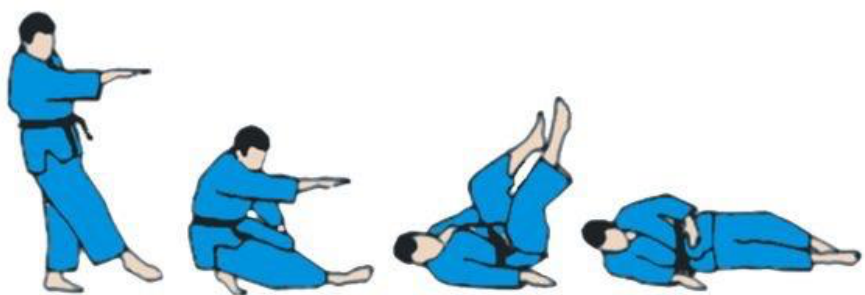
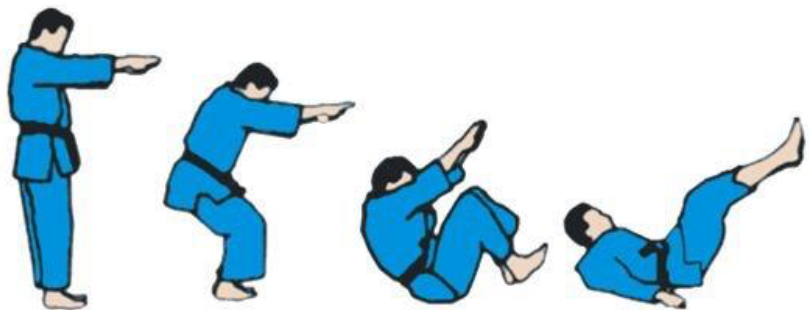

Taking Learning Outcomes to the Gym: An Assignment- Based Approach to Developing and Assessing Learning Outcomes

Steve Joordens, Dwayne Paré
and Lisa-Marie Collimore
Advanced Learning Technologies Lab
University of Toronto Scarborough

Deelnemende scholen

Amadeus Lyceum

Vleuten
vmbo-(g)t | havo | vwo
1235 leerlingen

Is bezig met...

- voorwaarden voor zelfsturend leren uit te werken met docenten.
- het inzichtelijk maken hoe de vaardigheden voor zelfsturend leren worden aangeleerd en toegepast.

De Nieuwste School

Tilburg
vmbo-(g)t | havo | vwo
664 leerlingen

Corlaer College

Nijkerk
vmbo-b | vmbo-k | vmbo-(g)t
736 leerlingen

Is bezig met...

- het verder doorontwikkelen van het curriculum om beter vorm te kunnen geven aan het leerproces van leerlingen.
- de kanteling van vakgericht onderwijs naar vaardighedenonderwijs.

OSG Sevenwolden – Talentencollege Noord

Heerenveen
vmbo-b | vmbo-k | vmbo-(g)t
1127 leerlingen

Mundium College – Niekée

Roermond
vmbo-b | vmbo-k | vmbo-(g)t
257 leerlingen

Is bezig met...

- de docenten te begeleiden in zowel de rol van vakexpert als de rol van procesbegeleider/coach.
- het ontwikkelen, gebruiken en borgen van het werken met een portfolio.

UniC

Utrecht
havo | vwo
540 leerlingen

Ned

A

T

N

Eng

E

Wisk

Wi

M+M

M+M

M+N

M+N

Dui

Dui

Spa

Sp

Fra

Fr

Sport

Sport

Beele

B

Drama

Dr

Periode 1

Periode 2

Ne

Eng

Wi

M+M

M+N

Dui

Spa

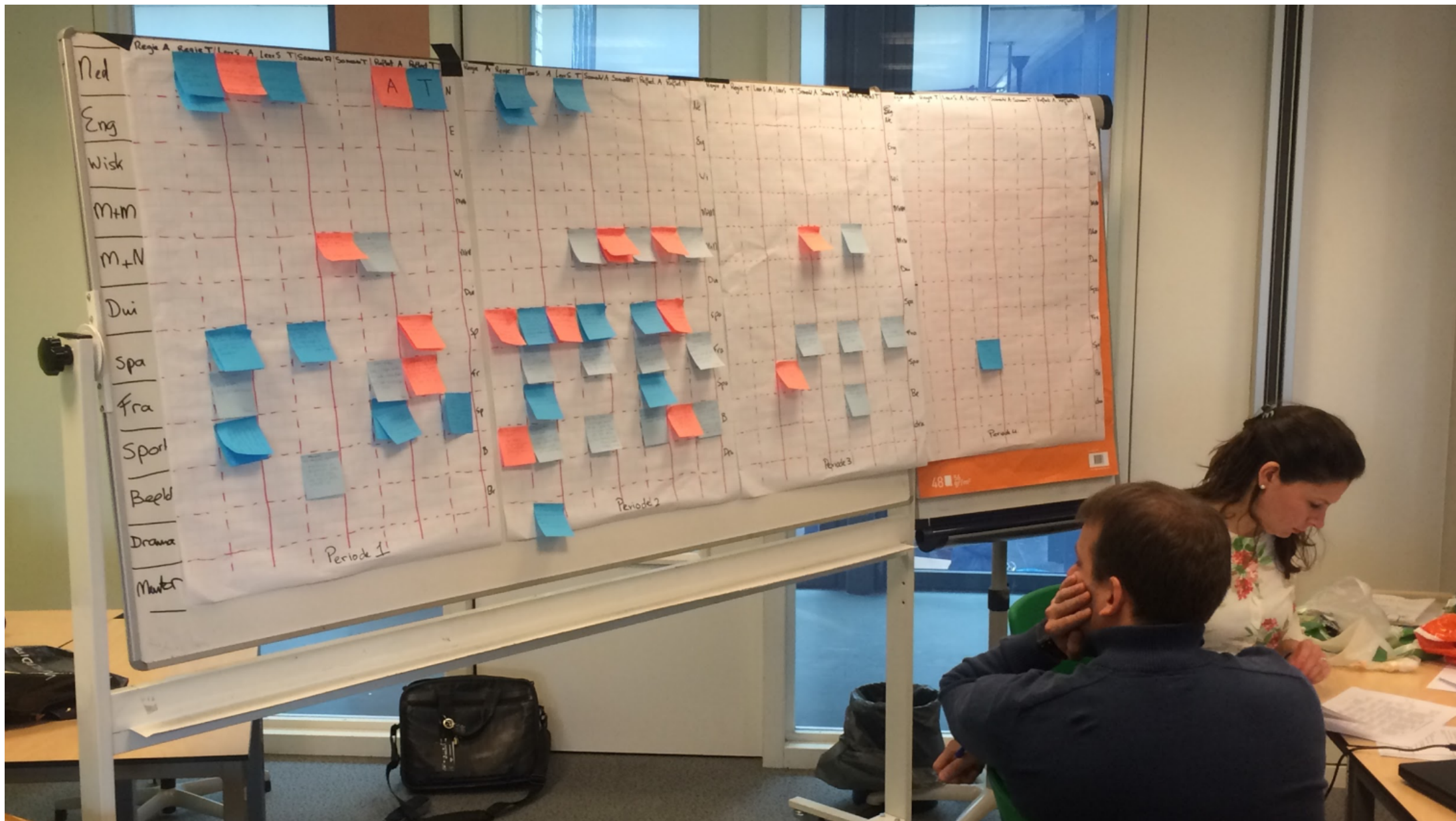
Fra

Spo

B

Dr

Regie A Regie T Leers A Leers T Samol A Samol T Refl. A Refl. T

Regie A Regie T	Leers A Leers T	Samol A Samol T	Refl. A Refl. T
Ne			
Eng			
Wi			
M+W			
M+M			
Di			
Spa			
Fra			
Spa			
B			
Do			

Periode 2

Handwritten notes on sticky papers in various colors (blue, orange, pink) are placed within the grid cells. The notes contain text in German, likely related to a course or project. Some notes are partially obscured or overlapping.

A	B	C	D	E	F	G	H	I
	regie nemen		leerstrategiën toepassen		samenwerkend leren		reflecteren	
	aanleren	toepassen	aanleren	toepassen	aanleren	toepassen	aanleren	toepassen
nederlands								
engels								
wiskunde								
mens en maatschappij								
mens en natuur								
duits								
spaans								
frans								
sport								
beeldend								
drama								

Bob Hofman
 14:01 6 apr.

Bijdragen aan groepswerk
 - De kwaliteit van jezelf ten dienste van de groep

Oplossen

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI	AJ	AK	AL	AM	AN	AO	AP	AQ	AR	AS			
Vaardigheid	ne				en				wi				mm				mn				du				sp				fa				sb				be				dr						
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3
leerdoelen formuleren																																															
leerdoelen bereiken																																															
hulp vragen																																															
hoe ik leer/prioriteiten																																															
hoe ik leer/manier van werken																																															
wanneer ik leer																																															
tempo en tijd																																															
waar ik leer/werkplek																																															
met wie ik leer																																															
motiveren van keuzes																																															
gevolgen overzien																																															
keuzes bijstellen																																															
Leerstrategien toepassen																																															
intrinsieke motivatie																																															
haalbare doelen stellen																																															
doelen opdelen in deelstappen																																															
balans tussen schoolwerk en privé																																															
planning maken																																															
planning uitvoeren/prioriteiten stellen																																															
planning bewaken																																															
planning bijstellen																																															
planning evalueren																																															
organiseren van opdracht																																															
overzicht over eiegn voortgang																																															
reflecteren op eigen werk																																															
Samenwerken																																															
actief luisteren naar ander																																															
leren van eigen fouten																																															
leren van andersmans fouten																																															
vragen stellen ter ondersteuning																																															
bijdragen aan groepswerk																																															

Een oefening van reflectievaardigheden kan zijn: samen lesdoelen en succescriteria opstellen.

Waaraan moet jouw 5-minuten presentatie tijdens de Engelse les voldoen?

Wat moeten leerlingen kennen/kunnen, op welk cognitief niveau (weten, doen, snappen) en waarom?
Hoe ziet een goede presentatie er uit?

Drie filmfragmenten laten zien, b.v.:

- een deel van de speech van Frans Timmermans voor de VN Veiligheidsraad;
- een deel van een fragment waar Louis van Gaal uitlegt waarom hij voor een bepaalde opstelling van zijn elftal kiest;
- een deel van een toespraak van Geert Wilders in Sydney.

Wat is er goed (of slecht) aan de presentaties?

Klassikaal stellen de leerlingen samen met de docent een lijst beoordelingscriteria op. Op basis van de lijst met criteria beoordelen de leerlingen de drie presentaties en bepalen ze een rangorde in wie het beste Engels spreekt en waarom.

Leerlingen hebben zo zelf concrete beoordelingscriteria voor hun eigen presentaties opgesteld (eigenaarschap), in plaats van deze 'opgedrongen' gekregen. Bovendien hebben ze in overleg ook overeenstemming bereikt over wat de beoordelingscriteria inhouden, waardoor ze weten wat de criteria concreet inhouden.

Een oefening van reflectievaardigheden kan zijn: in groepjes vragen maken bij de stof voor een toets.

De paragrafen worden verdeeld over de groepjes.

De leerlingen proberen één vraag met bijbehorend antwoord bij elk cognitief niveau van Bloom's taxonomie te formuleren:

- onthouden
- begrijpen
- toepassen;
- analyseren;
- evalueren;
- creëren.

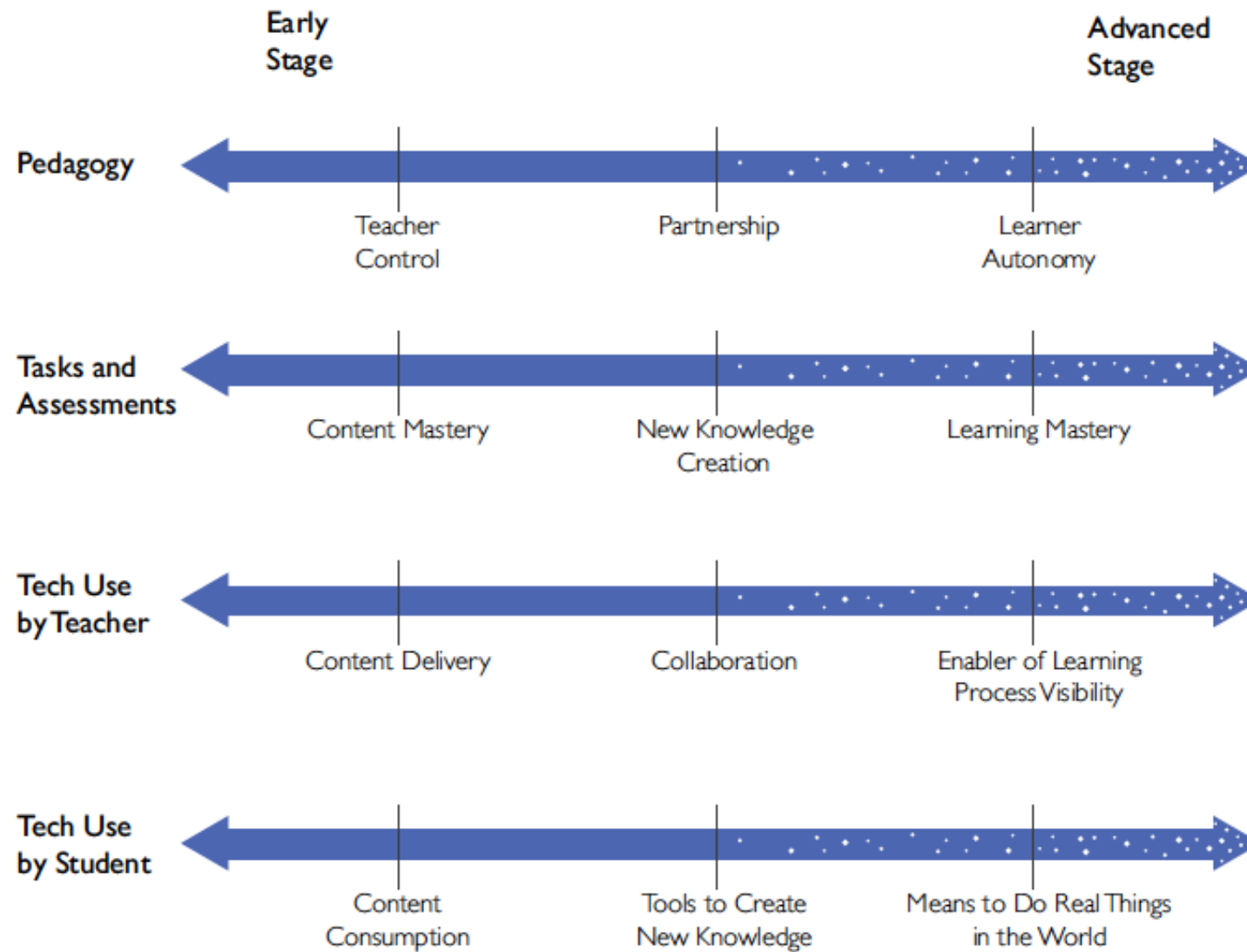
Ze hebben een hand-out met een beschrijving van elk niveau, de bijbehorende handelingswerkwoorden en vraagformuleringen (Noem twee..., Leg in je eigen woorden uit...).

Vragen die leerlingen hebben gemaakt zijn:

- onthouden: Wie was Osiris?
- begrijpen: Waarom hadden sommige Egyptische goden een dierenkop?
- analyseren: Welke god was voor het Egyptische volk het belangrijkste? Leg uit waarom.
- evalueren: Wat vind je van mummificeren?

*‘Hoe komen in jouw lessen
reflectievaardigheden aan bod?’*

Figure 10: Continuum of New Pedagogies Effectiveness

All Courses

7 Courses

+ ADD COURSE

ROC Mondriaan Delft
Instructor

HEM
Instructor

TEW 3VWO English
Instructor

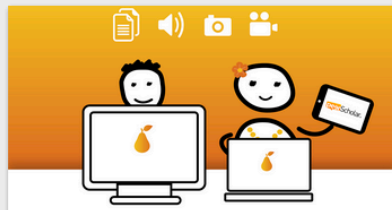

Sonja Smal
Instructor

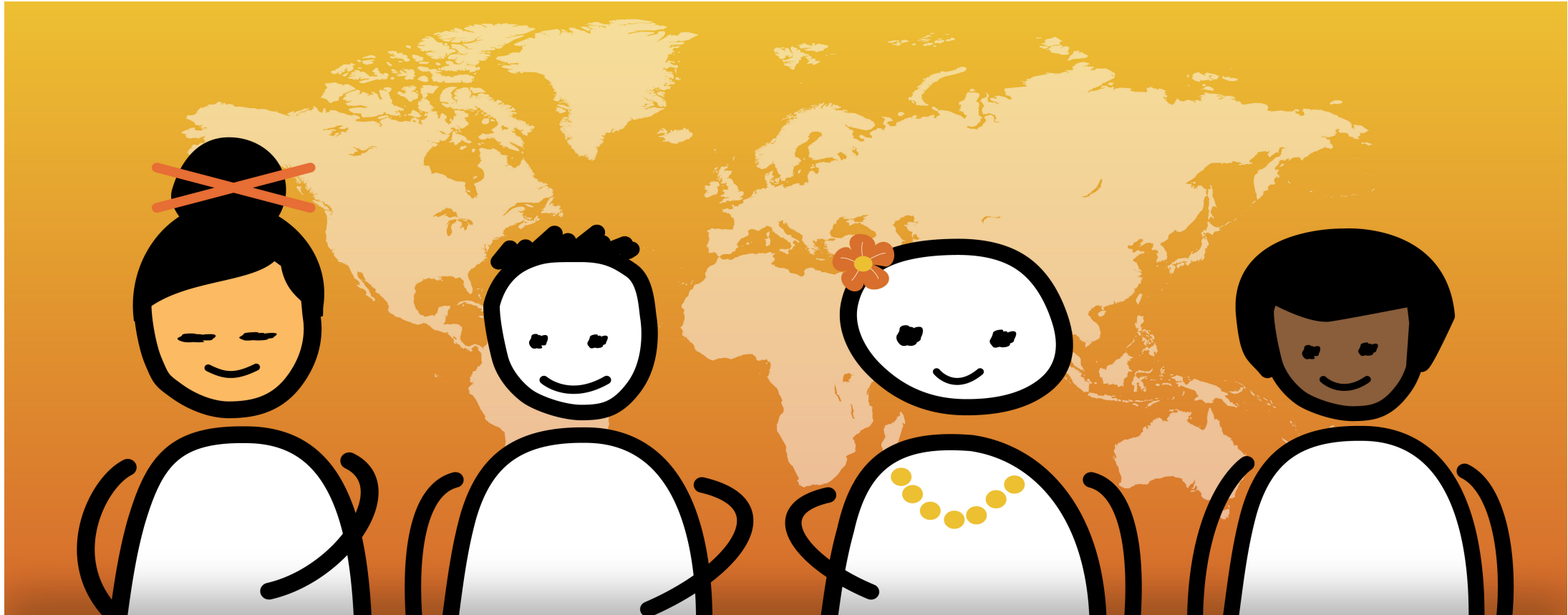

Etty Hillesum Boerhaave
Instructor

Fontys Lerarenopleiding Sittard
Instructor

www.peerscholar.nl - bob@peerscholar.nl